

ارتباط زیرمجموعه‌های وسواس فکری-عملی، آشفتگی استنتاج و راهبردهای تنظیم هیجانی با باورهای وسواسی در زنان

The Relationship of Obsessive-Compulsive Subgroups, Inferential Confusion and Emotion Regulation Strategies with Obsessive Beliefs in Women

Malahat Amani

ملاحت امانی*

Abbas Abolghasemi

عباس ابوالقاسمی**

Batool Ahadi

بتول احدی**

Mohammad Narimani

محمد نریمانی**

چکیده

Abstract

The many studies have reported inconsistent results about the relationship between obsessive beliefs with obsessive-compulsive symptoms and cognitive variables. The present study has been done with purpose of determination the relationship of obsessive-compulsive subgroups, inferential confusion and emotion regulation strategies with obsessive beliefs in women. The present research is correlation study, any kind of prediction. The number of 650 women with 20 to 40 ages had been selected by cluster random two-stage sampling; at first they completed Obsessive Beliefs Questionnaire. From those numbers, 83 women who were one deviation standard higher than average placed in the group of high obsessive beliefs, and 83 women who weren't one deviation standard higher than average placed in the group of low obsessive beliefs. Research instruments were questionnaires of obsessive beliefs, inferential confusion, cognitive emotion regulation and obsessive compulsive. Data were analyzed by discriminant analysis with stepwise method. The results showed that only predictor variables of inferential confusion, washing and hoarding, classified correctly 80.1% of respondents in groups that had high and low obsessive beliefs. Results of this study have confirmed inference based approach and appraisal model.

Keywords: Beliefs obsessive, Obsessive compulsive, Inferential confusion, Emotion regulation

مطالعات متعدد نتایج ناهمانگی را در مورد ارتباط باورهای وسواسی با شناختهای وسواس فکری-عملی و متغیرهای شناختی گزارش کرده‌اند. تحقیق حاضر با عدف تعیین ارتباط زیرمجموعه‌های وسواس فکری-عملی، آشفتگی استنتاج و راهبردهای تنظیم هیجانی با باورهای وسواسی در زنان انجام شده است. پژوهش حاضر مطالعه همبستگی از نوع پیش‌بینی می‌باشد. تعداد ۶۵۰ زن با سنین ۲۰ تا ۴۰ سال که از طریق نمونه‌گیری تصادفی خوشای دو مرحله‌ای انتخاب شده بودند، ابتدا پرسشنامه باورهای وسواسی را تکمیل کردند. از آن تعداد، ۸۳ زن که یک انحراف معیار بالاتر از میانگین بودند، در گروه باورهای وسواسی بالا، و ۸۳ زن که یک انحراف معیار بالاتر از میانگین نبودند، در گروه باورهای وسواسی پایین قرار گرفتند. ابزارهای پژوهش پرسشنامه‌های باورهای وسواسی، آشفتگی استنتاج، تنظیم شناختی هیجان و وسواس فکری-عملی بودند. داده‌ها به وسیله تحلیل ممیز با روش گام به گام تجزیه و تحلیل شدند. نتایج نشان داد که تنها متغیرهای پیش‌بین آشفتگی استنتاج، وسواس شستن و اختکار، ۰/۸۰ درصد پاسخ‌دهندگان را در گروه هایی که باورهای وسواسی بالا و پایین داشتند، به درستی طبقه‌بندی کردند. نتایج این مطالعه مدل ارزیابی و رویکرد مبتنی بر استنتاج را تایید کرده است.

واژه‌های کلیدی: باور وسواسی، وسواس فکری-عملی، آشفتگی استنتاج، تنظیم هیجانی

email: m.Amani@ub.ac.ir

* عضو هیات علمی دانشگاه بجنورد

** دکتری روانشناسی، دانشگاه حقوق اردبیلی

Received: 15 Des 2013 Accepted: 6 Nov 2014

۹۳/۸/۱۵

دریافت: ۹۷/۹/۲۴ پذیرش:

مقدمه

چندین تئوری شناختی مطرح کرده‌اند که وسوسات‌های فکری عملی^۱ از انواع باورهای ناکارآمد خاصی ناشی می‌شوند (راچمن، ۱۹۹۷؛ سالکووسکیس، ۱۹۹۶). مدل‌های شناختی اختلال وسوسات فکری عملی به خوبی مشخص کرده‌اند که بیشتر مردم افکار ناخوانده و مزاحم را تجربه می‌کنند. هدف مهم این تئوری توضیح این مسئله است که چرا تنها بعضی از افراد افکار ناخوانده را به شکل افکار وسوسی بالینی تجربه می‌کنند؟ از نظر راچمن (۱۹۹۷) افکار ناخوانده (چه خواسته و چه ناخواسته) موضوعات مهمی را در زندگی فرد منعکس می‌کند و اغلب نشانه‌های بیرونی یا درونی آنها را راه اندازی می‌کند. او معتقد است تنها زمانی چنین افکار مزاحم و ناخوانده‌ای به صورت افکار وسوسی رشد می‌یابند که فرد اهمیت اغراق آمیزی را به این افکار نسبت می‌دهد و آنها را حشتناک، خطرناک، غیراخلاقی و غیره در نظر می‌گیرد. سه بعد از باورهای ناکارآمد مرتبط با OCD شناسایی شده است: (الف) مسئولیت پذیری/برآورد تهدید، (ب) کمال گرایی/اطمینان، (ج) اهمیت/کنترل افکار (کار گروه شناخت‌های وسوسات فکری عملی، ۲۰۰۵). چندین تحقیق با استفاده از نمونه بالینی (آبرامویتر، خاندکیر، نلسون، دیکون و ریگوال، ۲۰۰۶؛ جولین، اوکانور، آردا و تودورو، ۲۰۰۶؛ تالین، بردی و هنان، ۲۰۰۸) و نمونه‌های غیربالینی (تالین و همکاران، ۲۰۰۸؛ مایر، فیشر و ولز، ۲۰۰۸) روابط بین نشانه‌های OCD و متغیرهای شناختی را بررسی کرده‌اند با وجود این، یافته‌های آنها ناهمگنی‌هایی داشته است. برای مثال مطالعات اخیر گزارش کرده‌اند که تعداد زیادی از بیماران مبتلا به OCD (۵۱ تا ۵۶ درصد)، نمرات برآفرانشی ای را در باورهای ناکارآمد نداشته‌اند (کالاماری، کوهن، رکتور، ساکون-شیمیزو، ریمن و نوربرگ، ۲۰۰۶؛ تالین، وورنوسکی و مالتی، ۲۰۰۶). همچنین بعضی از مطالعات نشان داده‌اند که افراد دارای OCD در باورهای وسوسی از افراد دارای اختلال افسردگی و دیگر اختلالات اضطرابی متفاوت نیستند (بیلوچ، موریلو، لوسیانو، گارسیا-سوریانو، کابدو و کاریو، ۲۰۱۰؛ ویار، بیلسکی، آرمستانگ و اولاتونجی، ۲۰۱۱). این یافته‌ها به طور واضح میزان ارتباط باورهای وسوسی با OCD را مورد تردید قرار می‌دهند. با وجود این، چون OCD اختلال ناهمگنی است، تحقیق درباره فرایندهای شناختی OCD که به جای محتوای بهنجار/ نایهنجار بیشتر به شکل و زمینه وسوسات مرتبط است، می‌تواند فهم ما را از مکانیسم‌های شناختی بیشتر کند (آردا و اوکانور، ۲۰۰۳). رویکرد مبتنی بر استنتاج^۲ شک اولیه را به عنوان نقطه شروع افکار وسوسی می‌بیند و مطرح می‌کند که زنجیره افکار وسوسی همیشه با استنباط تردیدآمیز شروع می‌شود و به واسطه فرایند استدلالی که آشفتگی استنتاج^۳ نامیده می‌شود، ایجاد می‌گردد (اوکانور،

^۱. Obsessive Compulsive Disorder

^۲. Inference-Based Approach

^۳. Inferential Confusion

ارتباط زیرمجموعه های وسوسات فکری- عملی، آشتفتگی استنتاج و ...

آردا و پلیسیر، ۲۰۰۵). فرض بر این است که آشتفتگی استنتاج ویژگی فرایند استدلالی مرتبط با OCD باشد. بیماران، احتمالات بعيد و جزئی (شاید دستانم کثیف باشد) را بدون یک نشانه واقعی (بدون نشانه-هایی درباره کثیفی با بُوی انژجارآور) یا حتی در مقابل شواهد متضاد (شستن دست با صابون) بیشتر نشان می‌دهند. تحقیقات نشان داده‌اند که در بیماران OCD، آشتفتگی استنتاج به طور مستقل از باورهای ناکارآمد و حالت‌های خلقی می‌باشد (آردا، اوکانور، املکامپ، مارچند و تودورو، ۲۰۰۵)، رویکرد مبتنی بر استنتاج با مدل ارزیابی ناهمانگ نیست، به نظر می‌رسد این دو مدل مراحل متفاوتی را در زنجیره افکار وسوسی هدف قرار می‌دهند (کلارک و اوکانور، ۲۰۰۴). در کنار تصوری‌های شناختی OCD، اخیراً به نقش تلاش‌های ناسازگارانه برای تنظیم هیجانی در اختلالات اضطرابی توجه زیادی شده است (آمستادر، ۲۰۰۸). تایر و لان^۴ (۲۰۰۰) ادعا می‌کنند که اختلالات اضطرابی ناتوانی در انتخاب یک پاسخ انطباقی یا بازداری از یک پاسخ غیرانطباقی به موقعیت موجود است (آلن و بارلو، ۲۰۰۹). در واقع، تنظیم هیجان به اعمالی احلاق می‌شود که به منظور تغییر یا تعديل یک حالت هیجانی به کار می‌رود (آمستادر، ۲۰۰۸). تنظیم شناختی هیجان، روش شناختی و آگاهانه می‌باشد که به پذیرش اطلاعاتی که از نظر هیجانی محرك هستند، کمک می‌کند. تحقیقات نشان داده‌اند که تنظیم هیجانات به واسطه افکار یا شناخت‌ها به طور جدایی ناپذیری با زندگی انسان در ارتباط است و به افراد کمک می‌کند روی هیجاناتشان در طول و بعد از تجربه تهدیدآمیز یا حوادث استرس آور کنترل داشته باشند (گرانفسکی، کرایج و اسپینهون، ۲۰۰۱). شواهد نشان می‌دهند که راهبردهای شناختی مانند نشخوار فکری، سرزنش خود و فاجعه انگاری با افسردگی و سایر جنبه‌های آسیب شناختی به صورت مثبت همبسته می‌باشد؛ ضمن این که در راهبردهایی نظیر ارزیابی مجدد مثبت، این همبستگی منفی است (گرانفسکی، وان در کومر، کرایج، تیردس، لگرسنی و اونستین، ۲۰۰۲؛ گرانفسکی، بون و کرایج، ۲۰۰۳). مطالعه‌ای در مورد همبستگی و سهم پیش‌بینی کنندگی هر کدام از مولفه‌های تنظیم شناختی هیجان در مورد OCD و یا باورهای وسوسی در دسترس نیست. با توجه به نتایج متفاوت و ناهمانگ در مورد نقش باورهای وسوسی در OCD، در مطالعه حاضر تلاش شده است که فهم بیشتری از عوامل پیش‌بین در باورهای وسوسی حاصل شود، به ویژه ارزش تکمیلی تحقیق حاضر بررسی نقش آشتفتگی استنتاج و راهبردهای تنظیم هیجان در باورهای وسوسی می‌باشد.

^۴. Thayer & Lane

روشن

پژوهش حاضر همبستگی از نوع پیش‌بینی بود که نقش متغیرهای زیرمجموعه‌های وسوس فکری-عملی، آشفتگی استنتاج و راهبردهای تنظیم هیجان در پیش‌بینی عضویت افراد در گروه‌های دارای باورهای وسوسی بالا و پایین بررسی شد. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه زنان ۲۰ تا ۴۰ ساله‌ای بود که در سال ۱۳۸۹ ساکن شهرستان اردبیل بودند. طبق سرشماری سال ۱۳۸۵ جمعیت زنان ۲۰ تا ۴۰ ساله ساکن شهر اردبیل در سال ۱۳۸۹ حدود ۹۶۰.۵۶ می‌باشد. از آنجاکه بیشتر مطالعات شیوه OCD را در زنان بیشتر از مردان گزارش کرده‌اند (садوک و سادک، ۲۰۰۵)، از زنان به عنوان نمونه برای مطالعه حاضر استفاده شد و چون که شروع OCD، اواسط و اواخر دهه بیست سالگی است و با بالاتر رفتن سن میزان بروز این اختلال کاهش می‌یابد (садوک و سادک، ۲۰۰۵)، و همچنین به دلیل اینکه در جامعه مورد مطالعه، سطح تحصیلات زنان بالای ۴۰ پایین می‌باشد و اغلب آنها قادر به جوابگویی به پرسشنامه‌های تحقیق نیستند، بنابراین دامنه سنی نمونه مورد مطالعه ۲۰ تا ۴۰ سال تعیین شد. ملاک‌های ورود نمونه در مطالعه حاضر عبارتند از: موئث بودن، تحصیلات بالاتر از سوم راهنمایی، دامنه سنی ۲۰ تا ۴۰ سال، عدم مصرف داروهای روانگردان و فقدان اختلالات روانی سایکوتیک. این تحقیق روی زنان عادی انجام شده است و داشتن نمرات بالا در زیرمجموعه‌های وسوس فکری و عملی به معنای داشتن OCD نبوده است. نقش نمرات بالای افراد سالم در پرسشنامه وسوس فکری و عملی برای پیش‌بینی عضویت افراد در گروه‌های باورهای وسوسی بالا و پایین می‌باشد. طبق فرمول کوکران حجم نمونه ۳۸۳ نفر برآورد گردید، اما برای بدست آوردن تعداد کافی از افرادی که دارای نمرات بالا در باورهای وسوسی، حجم نمونه به ۶۵۰ نفر افزایش داده شد. نمونه‌گیری به صورت تصادفی خوشای دو مرحله‌ای بود، به این صورت که ابتدا از هر کدام از مناطق شمال، شرق، غرب و جنوب شهر اردبیل، یک محله انتخاب شد و سپس از هر محله دو کوچه به صورت تصادفی انتخاب شد و از زنان ۲۰ تا ۴۰ ساله ساکن آن کوچه درخواست شد تا پرسشنامه باورهای وسوسی را تکمیل کنند. در مرحله بعد تحقیق تعداد ۸۳ زن که در پرسشنامه‌های باورهای وسوسی نمره یک انحراف معیار بالاتر از میانگین گرفته بودند، به عنوان گروه دارای باورهای وسوسی بالا انتخاب شدند و به صورت تصادفی ساده از بین زنانی که نمره یک انحراف معیار بالاتر از میانگین نگرفته بودند، ۸۳ زن به عنوان گروه دارای باورهای وسوسی پایین انتخاب شدند.

ابزار

پرسشنامه باورهای وسوسی^۵: پرسشنامه باورهای وسوسی اصلی ۸۷ آیتمی می‌باشد که ۶ حوزه شناخت افکار که در اختلال وسوسی فکری-عملی مهم می‌باشد، ارزیابی می‌کند. در مقیاس تجدیدنظر شده ۴۴ آیتمی سه زیر مقیاس وجود دارد: مسئولیت پذیری/برآورد تهدید، کمال‌گرایی/اطمینان و اهمیت/کنترل افکار. شرکت کنندگان توافق شان را با هر جمله از ۱ (خیلی زیاد مخالف) تا ۷ (خیلی زیاد موافق) درجه‌بندی می‌کنند. ضرایب الگای کرونباخ این پرسشنامه در دامنه ۰/۹۰ تا ۰/۹۴ گزارش شده است. همچنین شواهد حاکی است که پرسشنامه باورهای وسوسی همسانی درونی و پایایی بازآزمایی خوبی دارد (کار گروه شناختهای وسوسات‌های فکری-عملی، ۲۰۰۵؛ تالین، وودس و آبرامویتز، ۲۰۰۳). ضریب الگای کرونباخ نسخه فارسی این پرسشنامه ۰/۹۲ و ضریب دو نیمه سازی ۰/۹۴ گزارش شده است (شمس، کرم قدیری، اسماعیلی و ابراهیم خانی، ۱۳۸۳).

پرسشنامه وسوسی فکری عملی^۶: پرسشنامه وسوسی فکری عملی ۴۲ آیتم دارد و نشانه‌های وسوسات عملی و فکری (مثل شستن، کنترل کردن، شک و تردید، نظم و ترتیب، افکار و سوسایی، اختکار و خنثی سازی) را اندازه‌گیری می‌کند. آیتم‌های این پرسشنامه با یک مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (۴-۰) پاسخ داده می‌شوند. افراد مبتلا به اختلال وسوسی فکری-عملی در پرسشنامه وسوسی فکری عملی به طور معناداری از نظر اضطراب و فراوانی نمرات کل از افراد مبتلا به هراس اجتماعی فraigیر، اختلال استرس پس از سانحه و گروه بهنجار بالاتر می‌باشند. ضریب همسانی درونی این پرسشنامه در دامنه‌ای از ۰/۸۶ تا ۰/۹۵ و ضریب پایایی بازآزمایی آن از ۰/۸۴ تا ۰/۹۰ بوده است. این پرسشنامه با سایر ابزارهای خودگزارشی نشانه‌های وسوسی فکری عملی همبستگی (۰/۸۱ تا ۰/۶۵) معناداری داشته است ($p < 0/01$). ویژگی‌های روانسنجی قوی پرسشنامه وسوسی فکری عملی در نمونه دانشجویان به خوبی اثبات شده است (سیموند، تورپ و لیوت، ۲۰۰۰). ضریب همسانی درونی نسخه تجدیدنظر شده این پرسشنامه در میان دانشجویان ایرانی برای کل مقیاس ۰/۸۵ و برای زیرمقیاس‌های آن در دامنه (۰/۵۰ تا ۰/۷۲) گزارش شده است (محمدی، زمانی و قتلی، ۱۳۸۷).

پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان^۷: پرسشنامه تنظیم شناختی هیجان به منظور ارزیابی نحوه تفکر بعد از تجربه رخدادهای تهدیدکننده یا استرس‌زای زندگی تهییه شده است. این پرسشنامه دارای ۳۶ ماده است که نحوه پاسخ به آن بر اساس مقیاس پنج درجه‌ای از هرگز تا همیشه قرار دارد (گرانفسکی، کرایج

^۵. Obsessive Beliefs Questionnaire

^۶. Obsessive Compulsive Inventory

^۷. Cognitive Emotion Regulation Questionnaire

و اسپینوھون، ۲۰۰۱)، یوسفی (۱۳۸۵) در پژوهشی اعتبار و پایایی این مقیاس را در نوجوانان ایرانی بررسی کرده است. ضریب پایایی راهبردهای منفی ۷۸/۰، راهبردهای مثبت ۸۳/۰ و کل راهبردهای شناختی ۸۱/۰ و نیز ضریب اعتبار مقیاس ۸۵/۰ گزارش کرده است.

پرسشنامه آشفتگی استنتاج^۸: این پرسشنامه توسط آردا و همکاران (۲۰۰۴) ساخته شده است. هدف این پرسشنامه ارزیابی تمایل به خنثی کردن واقعیت و ادراک مبتنی بر اطلاعات بر اساس احتمالات ذهنی است. پرسشنامه آشفتگی استنتاج شامل ۱۵ آیتم است که روی مقیاس پنج نقطه‌ای در دامنه‌ای از ۱ (کاملاً مخالف) تا ۵ (کاملاً موافق) درجه‌بندی شده است. ضریب همسانی درونی پرسشنامه آشفتگی استنتاج ۹۰/۰ می‌باشد. این پرسشنامه با مقیاس‌های روان رنجورخوبی، اضطراب و افسردگی در هر دو نمونه بالینی و غیر بالینی همبستگی متواتر داشته است. در ترکیه بورولماز، دیریک، کرالی و اووز (۲۰۱۰) ضریب همسانی درونی این پرسشنامه را در بین بیماران مبتلا به اختلال وسوس فکری-عملی ۸۶/۰، بیماران دارای دیگر اختلالات اضطرابی ۸۵/۰ و در بین دانشجویان ۸۵/۰ و نیز ضریب پایایی بازآزمایی را بعد از دو هفته ۸۷/۰ گزارش کرده است. پرسشنامه آشفتگی استنتاج توسط محققین مطالعه حاضر به فارسی برگرانده شد و توسط چند تن از اساتید ترجمه فارسی در مقایسه با نسخه اصلی مورد بازبینی و مقایسه قرار گرفت. ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه در مطالعه حاضر ۸۸/۰ بدست آمد.

روش اجرا

پرسشنامه باورهای وسوسی توسط ۶۵۰ نفر که به صورت نمونه‌گیری خوش‌های تصادفی انتخاب شده بودند، تکمیل گردید. سپس تعداد ۸۳ زن که در پرسشنامه‌های باورهای وسوسی نمره یک انحراف معیار بالاتر از میانگین گرفته بودند، برای گروه دارای باورهای وسوسی بالا و به صورت تصادفی ساده از بین زنانی که پایین تر از یک انحراف معیار بالاتر از میانگین بودند، ۸۳ زن به عنوان گروه مقایسه برای گروه دارای باورهای وسوسی پایین انتخاب شدند. در مرحله بعد پرسشنامه‌های وسوس فکری- عملی، آشفتگی استنتاج و تنظیم شناختی هیجان توسط دو گروه تکمیل گردید. برای تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها از روش تحلیل ممیز به روش گام به گام استفاده شد که بوسیله بسته نرم افزار آماری در علوم اجتماعی^۹ نسخه ۱۶ در سطح معنی داری ۵/۰ انجام گرفت.

^۸. Inferential Confusion Questionnaire

^۹. Statistical Package for social sciences SPSS

ارتباط زیرمجموعه های وسوسی فکری - عملی، آشتفتگی استنتاج و ...

یافته ها

دامنه سنی زنان مورد مطالعه ۲۰ تا ۴۰ سال با میانگین و انحراف معیار $26/66 \pm 5/86$ می باشد. ۵۹/۶ درصد افراد (۹۹ نفر) متاهل، ۴۰/۴ درصد (۶۷ نفر) مجرد بودند. میزان تحصیلات شرکت کنندگان به ترتیب برای زیردیپلم ۱۰/۲ درصد، دیپلم ۳۸/۵ درصد، فوق دیپلم ۱۱/۲ درصد، لیسانس ۳۹/۱ درصد و فوق لیسانس ۰/۶ درصد می باشد. در جدول ۱ میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد مطالعه در دو گروه دارای باورهای وسوسی بالا و پایین ارائه شده است.

جدول ۱ - میانگین و انحراف معیار متغیرهای مورد مطالعه در دو گروه دارای افکار وسوسی بالا و پایین

متغیر	گروه دارای باورهای وسوسی بالا				آشتفتگی استنتاج
	SD	M	SD	M	
زیرمجموعه های وسوسی	۹/۰۶	۴۰/۰۶	۹/۹۹	۲۶/۱۵	
	۷/۱۶	۱۶/۵۴	۵/۴۲	۱۰/۲۲	شستن
	۶/۶۱	۱۶/۷۰	۶/۴۱	۱۰/۹۰	کنترل
	۳/۴۱	۵/۹۵	۲/۹۴	۳/۵۷	شک
	۳/۸۷	۱۳/۳۵	۴/۱۲	۹/۷۷	نظم و ترتیب
	۵/۹۰	۱۱/۱۲	۴/۵۲	۶/۲۹	فکری
	۳/۱۴	۶/۳۴	۲/۶۷	۴/۲۸	احتکار
	۴/۵۲	۱۱/۳۸	۴/۳۶	۶/۹۵	خشی سازی
	۱۰/۱۷	۳۵/۰۲	۱۱/۴۹	۲۹/۱۷	راهبردهای تنظیم هیجان منفی
	۱۳/۸۴	۴۶/۰۸	۱۳/۸۳	۴۳/۸۱	مشتب

همانطور که جدول ۲ نشان می دهد بین متغیرهای مورد مطالعه به استثنای راهبردهای تنظیم منفی هیجان همبستگی معنی داری وجود دارد ($P < 0/01$).

جدول-۲- ماتریس همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹
۱-آشفتگی استنتاج	۱								
۲-شستن		۱							
۳-کنترل			۱						
۴-شک				۱					
۵-نظم و ترتیب					۱				
۶-گذگری						۱			
۷-احتکار							۱		
۸-اختنی سازی								۱	
۹-منفی									۱
۱۰-مثبت									

* p<./.05 ** p < ./+.01

نتایج آزمون تحلیل ممیز نشان داد که مقدار ویژه برای تنها تابع ممیز $.66$ می‌باشد. از آنجاکه، هر چه مقدار ویژه برای تابع ممیز بزرگتر باشد، تشخیص بهتری صورت می‌گیرد، بنابراین مقدار ویژه $.66$ نشان می‌دهد که تابع ممیز قدرت تشخیص بین طبقات را دارد. محدوده اتا برای تحلیل ممیز به روش گام به گام $.399$ است. بنابراین، ۳ متغیر پیش‌بین برای تنها تابع ممیز، حدود $.40$ درصد از اختلاف بین دو گروه دارای نمره بالای باورهای وسوسی و نمره پایین باورهای وسوسی را تبیین می‌کند. مقدار لامبدای ویکر $.601$ است و مقدار محدوده اتا برای تنها تابع ممیز معنی دار است ($P<./.0001$). بنابراین، تابع ممیز به دست آمده به طور معنی‌داری از قدرت تشخیصی قابل توجهی برای دو گروه برخوردار است. مرکزواره برای تنها تابع ممیز برای افراد دارای نمره پایین در باورهای وسوسی $-./.810$ و برای افراد دارای نمره بالای در باورهای وسوسی $./.810$ است که نشان می‌دهد متوسط مقادیر تابع ممیز برای افراد دارای باورهای وسوسی بالا و پایین متفاوت است. در تابع ممیز به دست آمده (۳ متغیر پیش‌بین آشفتگی استنتاج، وسوس شستن و احتکار) $79/5$ درصد افراد دارای نمره پایین در باورهای وسوسی $./.70$ درصد افراد دارای نمره بالا در باورهای وسوسی را به درستی طبقه‌بندی کرده است. به عبارت دیگر، از 83 فرد دارای نمره پایین در باورهای وسوسی، 66 فرد به درستی و 17 فرد به اشتباه در گروه افراد باورهای وسوسی پایین و از 83 نفر دارای نمره بالا در باورهای وسوسی، 67 فرد به درستی و 16 فرد به اشتباه در گروه دارای باورهای وسوسی بالا قرار گرفته‌اند. بنابراین، می‌توان گفت که قدرت پیش‌بینی تابع (معادله) ممیز $./.801$ درصد است (جدول ۳).

ارتباط زیرمجموعه های وسوس فکری - عملی، آشفتگی استنتاج و ...

جدول ۳- خلاصه تابع ممیز متعارف و اطلاعات مهم تابع به روش تحلیل ممیز گام به گام

اطلاعات مهم مربوط به روش گام به گام	اطلاعات مهم مربوط به تحلیل ممیز گام به گام	اطلاعات مهم مربوط به تحلیل ممیز به روش گام به گام
تعادلات تابع	تعادلات تابع	تعادلات تابع
مقدار ویژه	مقدار ویژه	مقدار ویژه
درصد واریانس	درصد واریانس	درصد واریانس
همبستگی متعارف	همبستگی متعارف	همبستگی متعارف
محذور اتا	محذور اتا	محذور اتا
لامبدای ویکز	لامبدای ویکز	لامبدای ویکز
پیش‌بینی عضویت گروهی	پیش‌بینی عضویت گروهی	پیش‌بینی عضویت گروهی
۸۰/۱	۰/۶۰۱	۰/۶۷۰

با انجام تحلیل ممیز به روش گام به گام، پس از ارائه ۱۰ متغیر (آشفتگی استنتاج، وسوس شستن، کنترل، شک، نظم و ترتیب، فکری، اختکار، خنثی سازی، راهبردهای تنظیم هیجانی مثبت و منفی) ۳ متغیر باقی ماند، در گام اول متغیر آشفتگی استنتاج، در گام دوم متغیر وسوس شستن و در گام سوم متغیر وسوس اختکار وارد تحلیل شدند که F برای هر سه متغیر در سطح $P < 0.0001$ معنی‌دار است (جدول ۴). در ستون ضرایب استاندارد سهم متغیر آشفتگی استنتاج (-۰/۷۷) در تقاضات های گروهی از سایر متغیرها بیشتر است. مطابق با ستون ضرایب طبقه‌بندی تابع ممیز افراد دارای نمره بالا در باورهای وسوسی در مقایسه با افراد دارای نمره پایین در باورهای وسوسی در وسوس شستن (۰/۰۷۳ در مقابل ۰/۱۴۱) نمره پایین‌تر و در آشفتگی استنتاج (۰/۳۹۱ در مقابل ۰/۲۶۰) و وسوس اختکار (۰/۵۷۰ در مقابل ۰/۳۶۹) نمره بالاتری را نشان می‌دهند. با توجه به ضرایب طبقه‌بندی تابع ممیز می‌توان دو معادله ممیز تشکیل داد و با قرار دادن نمره‌های افراد دارای نمره بالا و پایین در باورهای وسوسی در دو معادله دو نمره ممیز به دست آورد. چنانچه نمره به دست آمده به مرکز واره داده‌های افراد دارای نمره بالا در باورهای وسوسی نزدیک‌تر باشد، پیش‌بینی می‌شود که به افراد نمره بالا در باورهای وسوسی بالا متعلق باشد. چنانچه نمره به دست آمده به مرکز واره نمره‌های افراد دارای نمره پایین در باورهای وسوسی نزدیک‌تر باشد، پیش‌بینی می‌شود که به افراد دارای نمره پایین در باورهای وسوسی متعلق باشد(جدول ۴).

جدول شماره ۴- شاخص‌های آماری مربوط به تابع ممیز به روش گام به گام

پیشین‌ها وبلکز	لامبدا	F دقیق	ناتایج						گام متغیر
			روش گام به گام	ضرایب طبقه‌بندی شده	ضرایب ساختاری	ضرایب غیر استاندارد تابع	ضرایب استاندارد تابع	معنی داری	
			بالا پایین	ممیز	ممیز	ممیز	ممیز	درجه آزادی ۲	درجه آزادی ۱
-۰/۳۹۱	-۰/۶۵۰	-۰/۹۰۱	-۰/۸۱	-۰/۷۷۶	-۰/۰۰۱	-۸/۲۵	۱۶۴	۱	۱ آشفتگی استنتاج
-۰/۱۴۱	-۰/۶۱۶	-۰/۰۷۳	-۰/۰۴۲	-۰/۲۶۷	-۰/۰۰۱	۵۰/۸۵	۱۶۴	۲	۲ وسوسات شستن
-۰/۵۷۰	-۰/۶۰۱	-۰/۳۹۶	-۰/۰۸۷	-۰/۱۰۷	-۰/۳۱۳	-۰/۰۰۱	۳۵/۸۲	۱۶۴	۳ وسوسات اختکار
<hr/>									
-۱۱/۵۰۸	-۵/۳۰۹	-	-۳/۸۲۸	-	-	-	-	-	- عدد ثابت

بحث

هدف تحقیق حاضر با تعیین ارتباط زیرمجموعه های وسوسات فکری- عملی، آشفتگی استنتاج و راهبردهای تنظیم هیجانی با باورهای وسوساتی در زنان انجام شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که از میان انواع وسوسات‌های فکری عملی تنها وسوسات شستن و اختکار سهم معناداری در پیش‌بینی عضویت افراد در زیرگروه های دارای نمره بالا و پایین در باورهای وسوساتی دارند. به بیان دیگر، افراد دارای نمره بالا در وسوسات شستن و اختکار در گروه دارای باورهای وسوساتی بالا، و افراد دارای نمره پایین در وسوسات شستن و اختکار در گروه دارای باورهای وسوساتی پایین به درستی طبقه‌بندی می‌شوند. این نتایج هماهنگ با این یافته تالین و همکاران (۲۰۰۶) و پولمن، اوکانور و هویسمن، (۲۰۱۱) می‌باشد که دریافتند بیماران OCD نمرات بالایی روی باورهای وسوساتی نداشتند. بنابراین، هماهنگ با نتایج قبلی، نتیجه حاضر بیان می‌کند که باورهای وسوساتی در زیرگروه قابل توجهی از بیماران OCD نقش کلیدی ندارد. این نتایج در راستای مدل ارزیابی اختلال وسوسات فکری- عملی تبیین می‌گردد که این مدل، افکار مزاحم را پدیده همگانی و نه مختص اختلال وسوسات فکری عملی می‌داند. همچنین یافته‌های ناهمانگ در مورد نقش باورهای وسوساتی در OCD ممکن است تحت تاثیر روش ارزیابی و مفهوم سازی ابعاد نشانه‌های OCD باشد. برای مثال، ویتون، آبرامویتز، برمن، ریمن و هال (۲۰۱۰) ادعا کرده اند که به طور رایج، بسیاری از ابزارهای سنجش OCD، به جای شدت ابعاد نشانه‌ها، تنها اشکال خاص افکار و آداب وسوساتی را به طور مجزا از همدیگر ارزیابی می‌کنند که در این موارد روابط کارکردی بین

ارتباط زیرمجموعه های وسوسی فکری- عملی، آشتفتگی استنتاج و ...

افکار و اعمال وسوسی نادیده گرفته می شود. از طرفی نتایج تحقیق حاضر نشان داد که آشتفتگی استنتاج به طور معنادار و قوی طبقه‌بندی افراد را در گروه‌های دارای باورهای وسوسی بالا و پایین پیش‌بینی می کند. یعنی پیش‌بینی می‌شود افراد دارای نمره بالا در آشتفتگی استنتاج در گروه دارای باورهای وسوسی بالا قرار گیرند و افراد دارای نمره پایین در آشتفتگی استنتاج در گروه باورهای وسوسی پایین طبقه‌بندی شوند. این نتیجه با مطالعه پولمن و همکاران (۲۰۱۱) که دریافتند شرکت کنندگان دارای باورهای وسوسی پایین، نمرات متوسطی را در پرسشنامه آشتفتگی استنتاج داشتند، و هم مطالعه آردماء، اوکانور و املکامپ (۲۰۰۶) که نشان دادند بعد از کنترل باورهای وسوسی، اضطراب و افسردگی، پرسشنامه آشتفتگی استنتاج به طور معناداری با نشانه‌های OCD مرتبط می‌باشد، ناهمانگ می‌باشد. اما با مطالعه وو، آردماء و اوکانور (۲۰۰۹) که گزارش کردند آشتفتگی استنتاج نسبتاً واریانس بیشتری از باورهای وسوسی را تبیین کند، همانگ است. به دلیل استفاده از شرکت کنندگان بیمار و عادی در مطالعات مختلف، نتایج ناهمانگ و متفاوتی گزارش می‌شود. رویکرد مبتنی بر استنتاج که آشتفتگی استنتاج را به عنوان ویژگی فرایند استدلالی مرتبط با OCD فرض می‌کند، دو مولفه فکری مجزا برای وسوسی شناسایی کرده است: استنتاج اولیه (شک) "شاید اجاق روشن باشد" و نتیجه آن یا استنتاج ثانویه "اگر اجاق روشن باشد، خانه آتش خواهد گرفت، من همه چیز را از دست خواهم داد و غیره" (اوکانور و همکاران، ۲۰۰۵). مولفه استنتاج ثانویه در رویکرد مبتنی بر استنتاج مشابه فرایند ارزیابی پیامدهای باورهای ناکارآمد در مدل ارزیابی شناختی می‌باشد. بنابراین، به دلیل وجود همپوشانی استنتاج ثانویه با ارزیابی پیامدها، نقش آشتفتگی استنتاج در باورهای وسوسی تبیین می‌گردد. لذا منطقی به نظر می‌رسد که از بین همه متغیرهای مورد پژوهش، آشتفتگی استنتاج پیش‌بین قوی‌تری برای باورهای وسوسی باشد.

در مورد راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، هیچ‌کدام از راهبردها نقش معناداری برای قرار دادن افراد در گروه‌های دارای باورهای وسوسی بالا و پایین نداشتند. یعنی نمرات راهبردهای تنظیم هیجانی پیش‌بینی نکردند که افراد در کدام گروه باورهای وسوسی قرار می‌گیرند. از آنجاکه در این مورد مطالعه ای در دسترس نیست، نتایج حاضر با توجه به متغیر اجتناب هیجانی که متغیر نزدیک تنظیم هیجانی می‌باشد، مورد بررسی و مقایسه قرار گرفته است. اجتناب هیجانی بی میلی برای تحمل هیجانات، افکار، خاطرات و دیگر تجربه‌های خصوصی ناراحت کننده (مثل احساسات بدنی) است. این بی میلی منجر به تلاش‌های ناسالم برای ممانعت، فرار و اجتناب از چنین تجربیات می‌شود (هایز و همکاران، ۲۰۰۴). بعضی از مولفان مثل ایفتر و فورسیت (۲۰۰۵) اشاره کردند که اجتناب هیجانی نقش مهمی را در OCD بازی می‌کند. آبرامویتز، لاکی و ویتون (۲۰۰۹) با استفاده از نمونه غیربالتی نشان دادند که در بین افراد دارای نشانه‌های وسوسی فکری عملی بالا، اجتناب هیجانی با باورهای وسوسی ارتباطی

نداشت، بنابراین در پیش‌بینی ابعاد نشانه‌های وسوس فکری عملی، اجتناب هیجانی به طور معناداری سهم بیشتری از باورهای وسوسی و تنیدگی کلی نداشت. به نظر می‌رسد که اجتناب هیجانی برای تبیین نشانه‌های وسوس فکری عملی، سازه خیلی کلی‌تری از باورهای وسوسی است. بنابراین، راهبردهای تنظیم شناختی هیجان مثل اجتناب هیجانی متغیر اختصاصی برای باورهای وسوسی و OCD نمی‌باشد. راهبردهای تنظیم هیجانی اکثراً بعد از تجربه تهدیدآمیز یا حادث استرس آور بیرونی فعال می‌شود و به حفظ وکتrol هیجانات کمک می‌کند؛ در حالی که باورهای وسوسی ارزیابی هایی است که تحت تاثیر محرك‌های درونی و ذهنی فعال می‌شود، پس چون خاستگاه این دو متفاوت است، منطقی به نظر می‌رسد که راهبردهای تنظیم هیجانی در باورهای وسوسی نقشی نداشته باشد.

در پژوهش حاضر افراد از نظر نمره کل باورهای وسوسی در دو گروه قرار گرفتند و نقش پیش‌بین متغیرهای مورد مطالعه در طبقبندی گروهها بررسی شد، بنابراین لازم به نظر می‌رسد که این مطالعه بجای نمره کل باورهای وسوسی با باورهای وسوسی مختلف صورت گیرد.

یکی از محدودیت‌های مطالعه حاضر، نداشتن نقطه برش برای باورهای وسوسی بالا و پایین می‌باشد که از نمره یک انحراف معیار بالاتر استفاده شد، که این شاخص توان متمایز کردن افراد دارای نمره بالای وسوسی را از افراد دارای نمرات پایین و بهنجار باورهای وسوسی دارد. استفاده صرف از ابزارهای خودگزارشی، محدودیت دیگر این مطالعه می‌باشد، بنابراین توصیه می‌شود که در مطالعات آتی علاوه بر استفاده از ابزارهای خودگزارشی از مصاحبه بالینی نیز برای شناسایی افراد دارای باورهای وسوسی بالا و پایین استفاده شود. استفاده از نمونه بهنجار در محدودیت بعدی مطالعه حاضر می‌باشد. بنابراین، پیشنهاد می‌گردد که این مطالعه در بین جمعیت بالینی تکرار شود. همچنین از آنجاکه مطالعه حاضر در بین زنان ۲۰ تا ۴۰ ساله انجام شده است و این مسئله تعمیم یافته‌ها را به گروههای سنی و جنسی دیگر محدود می‌کند، توصیه می‌شود که تحقیق حاضر در گروههای سنی و جنسی دیگر نیز انجام شود.

نتیجه‌گیری

از میان متغیرهای زیر مجموعه‌های وسوس فکری عملی، آشفتگی استنتاج و راهبردهای تنظیم هیجانی که برای پیش‌بینی قرار گرفتن افراد در گروههای دارای باورهای وسوسی بالا و پایین انجام گرفت، تنها برخی از نشانه‌های وسوس عملی (شستن و احتکار) و آشفتگی استنتاج توانستند نقش معناداری در پیش‌بینی عضویت افراد در زیرگروه‌های دارای باور وسوسی بالا و پایین داشته باشند. همچنین آشفتگی استنتاج سهم بیشتری از بقیه متغیرها در پیش‌بینی قرار گرفتن افراد در گروههای باورهای وسوسی بالا و پایین داشت. نتایج این مطالعه تاییدی برای مدل ارزیابی و مدل مبتنی بر استنتاج می‌باشد. این مطالعه می‌تواند راهگشایی برای طراحی درمان مبتنی بر باورهای وسوسی باشد، بدین صورت که با شناسایی

ارتباط زیرمجموعه های وسوسی فکری- عملی، آشیانگی استنتاج و ...

زیرگروههایی از افراد مبتلا به OCD دارای باورهای وسوسی، می‌توان مداخلات هدفمند و متصرک بر باورهای وسوسی را طراحی کرد.

Reference

- Abramowitz, J. S., Khandker, M., Nelson, C. A., Deacon, B. J., & Rygwall, R. (2006). The role of cognitive factors in the pathogenesis of obsessive-compulsive symptoms: A prospective study. *Behaviour Research and Therapy*, 44, 1361–1374.
- Abramowitz, J. S., Lackey, G. R., & Wheaton, M. G. (2009). Obsessive-compulsive symptoms: The contribution of obsessional beliefs and experiential avoidance. *Journal of Anxiety Disorders*, 23, 160–166.
- Allen, L.B., & Barlow, D.H. (2009). Relationship of exposure to clinically irrelevant emotion cues and obsessive-compulsive symptoms. *Behavior Modification*, 33(6), 743-762.
- Amstadter, A. (2008). Emotion regulation and anxiety disorders. *Anxiety Disorders*, 22, 211-221.
- Aardema, F., & O'Connor, K. P. (2003). Seeing white bears that are not there: Inference processes in obsessions. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 17, 23–37.
- Aardema, F., O'Connor, K. P., & Emmelkamp, P. M. G. (2006). Inferential confusion and obsessive beliefs in obsessive-compulsive disorder. *Cognitive Behaviour Therapy*, 35, 138–147.
- Aardema, F., O'Connor, K.P., Emmelkamp, P. M. G., Marchand, A., & Todorov, C. (2005). Inferential confusion in obsessive-compulsive disorder: The inferential confusion questionnaire. *Behaviour Research and Therapy*, 43, 293–308.
- Belloch, A., Morillo, C., Luciano, J.V., Garcia-Soriano, G., Cabedo, E., & Carrí'o, C. (2010). Dysfunctional belief domains related to obsessive-compulsive disorder: A further examination of their dimensionality and specificity. *The Spanish Journal of Psychology*, 13, 376–388.
- Calamari, J. E., Cohen, R. J., Rector, N. A., Szacun-Shimizu, K., Riemann, B. C., & Norberg, M.M. (2006). Dysfunctional belief-based obsessive-compulsive disorder subgroups. *Behaviour Research and Therapy*, 44, 1347–1368.
- Clark, D. A., & O'Connor, K.P. (20004). *Thinking is believing: ego-dystonic intrusive thoughts in obsessive-compulsive disorder*. New York: Guilford.
- Eifert, G. H., & Forsyth, J. P. (2005). *Acceptance and commitment therapy for anxiety disorders: a practitioner's guide to using mindfulness, acceptance and values-based behavior change strategies*. Oakland: New Harbinger.
- Garnefski, N., Boon, S., & Kraaij, V. (2003). Relationship between cognitive strategies of adolescents and depressive symptomatology across different types of life events. *Journal of Youth and Adolescence*, 32, 401–408.
- Garnefski, N., Kraaij, V., & Spinhoven, P. (2001). negative life events, cognitive emotion regulation and emotional problems. *Personality and Individual Differences*, 30, 1311-1327.
- Garnefski, N., Van den Kommer, T., Kraaij, V., Teerds, J., Legerstee, J., & Onstein, E. (2002). The relationship between cognitive emotion regulation strategies and emotional problems. *European Journal of Personality*, 16, 403–420.
- Hayes, S. C., Strosahl, K. D., Wilson, K. G., Bissett, R. T., Pistorello, J., Toarmino Polusny M, et al. (2004). Measuring experiential avoidance: a preliminary test of a working model. *The Psychological Record*, 54, 553–578.
- Julien, D., O'Connor, K. P., Aardema, F., & Todorov, C. (2006). The specificity of belief domains in obsessive-compulsive disorder. *Personality and Individual Differences*, 41, 1205–1216.
- Mohamadi, A., Zamani, R., & Fata, L. (2009) Validation of a Persian version of the Obsessive-Compulsive Inventory-Revised in a student sample. *Psychological Research*, 21, 66-77 (In Persian).
- Myers, S. G., Fisher, P. L., & Wells, A. (2008). Belief domains of the Obsessive Beliefs Questionnaire-44 and their specific relationship with obsessive compulsive symptoms. *Journal of Anxiety Disorders*, 22, 475-484.
- O'Connor, K., Aardema, F., & Pe'liissier, M. (2005). *Beyond reasonable doubt reasoning processes in obsessive-compulsive disorder and related disorders*. Manchester: John Wiley & Sons Ltd.

- Obsessive Compulsive Cognitions Working Group.(2005). Psychometric validation of the obsessive belief questionnaire and interpretation of intrusions inventory: Part 2, factor analyses and testing of a brief version. *Behaviour Research and Therapy*, 43, 1527–1542.
- Polman, A., O'Connor, K. P., & Huisman, M.(2011). Dysfunctional belief-based subgroups and inferential confusion in obsessive-compulsive disorder. *Personality and Individual Differences*, 50, 153–158.
- Rachman, S. A .(1997). Cognitive theory of obsessions. *Behaviour Research and Therapy*, 35, 793–802.
- Sadock, b.,& Sadock, V.(2005). *comprehensive textbook of psychiatry*. New York: Lippincott Willims & Wilkins.
- Salkovskis, P.(1996). *Cognitive-behavioral approaches to the understanding of obsessional problems*. New York: Guilford.
- Simonds, L. M., Thorpe, S. J.,& Elliott, S. A.(2000). The Obsessive–Compulsive Inventory: psychometric properties in a nonclinical student sample. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 28, 153–159.
- Shams, G., Karam-Ghadiri, N., Esmaeili, Y., & Ebrahimkhani, N.(2005) Validity and reliability of Persian version of Obsession Behaviors Questionnaire. *Journal of Advances in Cognitive Science*, 6, 23-36 (In Persian).
- Tolin, D. F., Brady, R. E.,& Hannan, S. E.(2008). Obsessive beliefs and symptoms of obsessive-compulsive disorder in a clinical sample. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 30, 31–42.
- Tolin, D. F., Worhunsky, P.,& Maltby, N.(2006). Are obsessive beliefs specific to OCD?: A comparison across anxiety disorders. *Behaviour Research and Therapy*, 44, 469–480.
- Tolin, D. F., Woods, C. M.,& Abramowitz, J. S.(2003). Relationship between obsessive beliefs and obsessive-compulsive symptoms. *Cognitive Therapy and Research*, 27, 657–669.
- Viar, M. A., Bilsky, S., Armstrong, B.,& Olatunji, B. O.(2011). Obsessive Beliefs and Dimensions of Obsessive-Compulsive Disorder: An Examination of Specific Associations. *Cognitive Therapy and Research*, 35, 108–117.
- Wheaton, M. G., Abramowitz, J. S., Berman, N.C., Riemann, B. C.,& Hale, L. R.(2010). The relationship between obsessive beliefs and symptom dimensions in obsessive-compulsive disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 48, 949–954.
- Wu, K. D., Aardema, F.,& O'Connor, K. P.(2009). Inferential confusion, obsessive beliefs, and obsessive-compulsive symptoms: A replication and extension. *Journal of Anxiety Disorders*, 23, 746–752.
- Yorulmaz, O., Dirik, G., Karaali, O.,& Uvez, E.(2010). The Psychometric Properties of the Inferential Confusion Scale Based in Turkish Patients with Obsessive-Compulsive Disorder. *Turkish Journal of Psychiatry*, 21(2), 135-142.
- Yusefi, F.(2007) Cognitive emotion regulation strategies relationship with depression and anxiety in student guidance centers Talent. *Research on Exceptional Children*, 6(4), 871-892 (In Persian).